

Fugl i en Fiss, eller katt i en sekk? Orgelkjøpet som gikk bra til slutt

—Tim Rishton—

BESKRIVELSE AV ORGELET

Orgelet som nå står i Voll kirke ble bygd i 1839-40 av Peter Adolph Albrechtsen for Mandal kirke i Agder. Albrechtsen, opprinnelig fra Holstein, arbeidet først ved det kjente firmaet Marcussen i Danmark (noe som satte flere spor i dette instrumentet), før han på 1830-tallet stiftet eget firma i Norge. Han bygde og restaurerte en rekke instrumenter, både i Oslo, Bergen og Trondheim, samt mange mindre steder. Hans instrumenter ble senere å finne bokstavelig talt fra Lindesnes til Nordkapp.²

160 år gammelt, fremstår orgelet som både solid og vakkert. Det stilrene orgelhuset, samt orgelets indre mekanikk, bærer preg av solid håndverk. Orgelets klang, med sine vakre fløytestemmer og klingende principalstemmer, er myk, rund og behagelig - men likevel spennende. Trompetstemmene er mindre vellykket, og blir ikke brukt.

Orgelet er enestående ved at det ikke er påført vesentlige endringer i løpet av sine 160 år. Instrumentet ble restaurert av den kjente orgelbyggeren Eriksen i 1864, og fikk pedal først rundt århundredsskiftet

(men uten å forandre den øvrige mekanikken). Det ble demontert i 1923, flyttet til Voll kirke tre år senere og satt i stand av Br. Torkildsen. I 1958-59 ble det restaurert av firmaet Iversen i Bergen, og igjen restaurert i 1984-85 av Ernst Junker fra Sandefjord. Ingen av disse

I 1996 feiret Voll kirke i Romsdal sitt 100-års jubileum. I den anledning har kantor Tim Rishton forsket på omstendighetene rundt orgelkjøpet i 1926, og han finner at ikke alt er som man tror.¹

restaureringer har forandret noe vesentlige detaljer ved Albrecht-sens opprinnelige arbeid.

Disposisjonen ser slik ut:

I. manual		II. manual	
Bordun	16	... Gedacht	8
Principal	8		
Viola di Gamb.	8	... Fugare	4
Gedacht	8	... Fløte	4
Octav	4	... Octav	2
Qvinte	2 2/3		
Octav	2		
Trompet (Disk.)	8		
Pedal			
Subbas	16		
Violon	8		
Bassun	16		

Stemmene på II. manual bruker samme piper som tilsvarende stemmer 1 oktav lavere på I. manual (indikert med ... på disposisjonsoversikten). Dette er en noe uvanlig løsning, som man antar er inspirert av Marcussenfirmaet.³

Orgelet er også utstyrt med manualkoppel og pedalkoppel fra I. manual. En ekstra ventil er satt inn nederst på venstre side for å oppnå symmetri; den har tittelen «Noli me Tangere» («ikke rør meg!»). Manualomfang er C - c''', og pedalomfang C - d'. Det er elektrisk blåseapparat, men de gamle trøbelgene er fremdeles brukt ved spesielle anledninger. Fasadepipene, som ser imponerende ut fra nede i kirken, er laget av tre og er bare til pynt.

Mest imponerende med gårdagens
tårner var nok lyskåpene.
(Kjeller Nipen / Demokraten)

ANSKAFFELSE AV ORGELET, OG DE FØRSTE ORGANISTER

“ at stemme sindet til andagt og løfte det gudstjenstlige niveau op i et høiere plan”

Den formelle prosessen ved anskaffelse av orgelet i Voll kirke begynte i et menighetsrådsmøte 27. juni 1925.⁴

Referedes skrivelse av 16. mars fra sogneprest Rønning til Voll menighetsraad med henstilling til menighetsraadet om at nedsette en kommite til at oppta arbeidet for anskaffelse av et verdig orgel i Voll kirke. I skrivelsen fremholdes forøvrig den betydning, som orgelmusikken har at stemme sindet til andagt og løfte det gudstjenstlige niveau op i et høiere plan.

Formanden fremsatte saadant forslag:

Saken utsættes.

Dette forslag forkastedes mot 1 stemme.

Sognepresten fremsatte saadant forslag: Menighetsraadet besluttet, at nedsette en kommite for at arbeide for anskaffelse av orgel i Voll kirke. Dette forslag ble enstemmig vedtat.

Til medlemmer av kommiteen valgtes sognepresten Rønning og Kirkesanger Vollset. Forøvrigt henstilles til Voll herredstyre at velge et eller to medlemmer til kommiteen.

Efter forslag av sognepresten bestemmer menighetsraadet at Olsokdag (29. juli) fastsettes som offerdag for indsamling til orgel i Voll kirke.

Saken ble dermed videresendt 29. juni til Voll kommunestyre, som behandlet det i møte 6. august. Der ble det bestemt⁵ “... at velge 1 à 2

mand som medlemmer i en komite som er valgt av menighedsraad for å opta arbeide for anskaffelse av orgel i Voll Kirke”.

Da saken vesentlig angaar bare endel av menigheten ... gaar man ikke med paa nogen bevilgning av Kommunekassen

20. oktober 1925 skriver Sogneprest Rønning til kommunestyret, der han «søker paa orgelkomiteens vegne om et årlig bidrag til orgel i Voll kirke.» Saken ble behandlet i et møte 8. februar 1926.⁶ I møtoreferatet leser vi:

Ordføreren fremsatte saadant forslag:

Herredstyret sympatiserer med tanken om anskaffelse av orgel i Voll Kirke. Man skulde dog anse det mest riktig aa søke det nødvendige beløp dekket ad privat vei. Men for at ikke Komiteen skal faa en feil opfatning av herredstyrets stilling til saken, bevilges kr. 50,00.

Lars Vik fremsatte saadant forslag:

Da saken vesentlig angaar bare endel av menigheten, idet Innfjorden selv tidligere har anskaffet orgel til Innfjordens Kapel, gaar man ikke med paa nogen bevilgning av Kommunekassen.

Anton Gjerde fremsatte saadant forslag:

Andragendet avslaes.

Der votertes først over ordførerens forslag, som faldt med 9 mot 5 stemmer.

Deretter votertes over Lars Viks forslag, som faldt med 9 mot 5 stemmer.

Deretter votertes over Anton Gjerdes forslag, som faldt med 7 mot 7 stemmer.

“... orgelets pris under alle forhold er latterlig billig”

Arbeidet i komiteen gikk raskt, og allerede 20. mars 1926 kunne Voll menighetsråd behandle saken igjen:

Referedes skrivelse fra den av menighetsraadet og herredsstyret nedsatte komite til at arbeide for anskaffelse av orgel i Voll kirke ved komiteens formand hr. sogneprest Rønning.

I skrivelsen meddeles, at komiteen har indkjøpt Mandal gamle kirkeorgel for en pris av 3000 kroner f.o.b. i Mandal. Dertil kommer fragt og opmontering i Voll kirke beregnet til .
[ikke notert]

Videre opplyses at komiteen i den anledning har optat et laan stort 4000. kroner i Grytten og Voll sparebank efter at 54 menighetslemmer i Maandalen med Hovde havde tegnet sig som garantister.

Ifølge vedlagt beskrivelse av orgelet samt skrivelse til sogneprest Rønning fra organist H. Martens, Mandal er orgelet et prægtig og solid instrument med meget vakre stemmer og gode matrialer».

Orgelet selges kun av den grund, at det er altfor lidet for Mandals kirke; men for en kirke med 600 sidtepladser vil det passe aldeles utmerket.»

Hr. diplomingeniør og organist ved Molde kirke Høyer-Finn, som i vedlagt skrivelse til sogneprest Rønning har levert en indgaaende kritik over orgelet paa grundlag av organist Martens beskrivelse, anbefaler indkjøp av orgelet og tilfører at «orgelets pris under alle forhold er latterlig billig.»

I henhold til det i [uleselig] skrivelser anførte henstiller komiteen til menighetsraadet at dette godkjenner det forelagne kjøpet av orgel og tillater det innsat til gudstjenslig bruk samt git tillatelse til de i forbindelse med monteringen nødvendige forandringer av galeriet.

I anledning herav fattedes følgende enstemmige beslutning:

- a. Menighetsraadet godkjenner det av komiteen foretagne indkjøb av Mandal gamle kirkeorgel, og vil henstille til Voll herredstyre at tillate det indsat til gudstjenslig bruk i Voll kirke samt gi tillatelse til de med opmonteringen nødvendige forandringer av galleriet.
- b. Orgelkomiteen paalegges at sørge for at indmonteringen av orgelet sker paa bedste og billigste maate.

“En død spurv blev lørdag fundet i orgelet”

Nåtidens menighet i Voll kan prise seg lykkelig over at konsulenten, organist Høyser-Finn, ikke var mer nøye med arbeidet. Hadde han, isteden for å skrive rapporten «paa grundlag av organist Martens beskrivelse», selv undersøkt forholdet i Mandal ville Voll kirke nok aldri ha kjøpt orgelet.

Lokalavisen *Lindenes* rapporterer nemlig 29. november 1920:

Orgelet i Mandals kirke gikk istykker under gudstjenesten igaar og maa vistnok underkastes en større reparation.

Orgelbyggeren fra Kristiania ble innkalt, men han utførte bare en foreløpig reparasjon. *Lindenes* skriver at orgelbyggeren:⁷

uttalte, at orgelet nu er meget daarlig paa grund av ælde; men det vilde være litet lønsomt at koste paa det en større reparation. Det burde helst snarest mulig anskaffes nyt.

Dette var altså det “prægtig og solid instrument” som “selges kun av den grund, at det er altfor lidet ...”.

Orgelet hadde dessuten flere plager ved siden av “ælden”. Rapporten i *Lindenes* 6. desember 1920 fortsetter:

En død spurv blev lørdag fundet i orgelet. Den var kommet ind mellom pipe- og hadde sat en av bassene ut av funktion.

Ved 100 års jubileum i Mandal kirke 3. juli 1921 ble det tatt opp et offer til orgelfondet - dersom det gamle orgel var “meget skrøpelig og langt fra tidsmessig”.⁸

Februar 1923 ble et nytt orgel underveis mot Mandal med tog fra Tyskland. 14. februar ble det rapportert i *Lindenes* at:

Mandals gamle kirkeorgel er solgt til skolebestyrer H. Indseth, Kristiania, for 5500 kr. Hr. Indseth skal igjen ha solgt orglet til en kirke i Nordland.

Det var Hamarøy kirke som skulle kjøpe orgelet fra Indseth. Hamarøy hadde et Albrechtsen orgel fra før - et 8-stemmers instrument bygd opprinnelig i 1851 for den gamle Hamarøy kirke, og flyttet til den nye Hamarøy kirke i 1885. I april 1923 trakk skolebestyrer Indseth seg fra kjøpet, og selv om Mandal sogneråd forsøkte å forhandle direkte med Hamarøy, ble orgelet ikke solgt. Hamarøy ventet til 1927, da de kjøpte et 12-stemmers orgel fra Torkildsen i Trøndelag - det samme firma som hadde flyttet Albrechtsen-orgelet til Voll.⁹ Hamarøy sitt Albrechtsen-orgel ble solgt til Nordkapp kirke. Mandal kirke måtte nesten halvere prisen før or-

gelet endelig ble solgt, etter tre år på lager, til Voll. Det var nok begrunnelsen for at prisen var, som Høyer-Finn kommenterte, "latterlig billig".

Konkluderer vi da at Voll menighet ble lurt av mandalitene? Bare delvis. Når Per begynner å se misunnelig på nyere og bedre biler, sier han gjerne til kona: "Bilen begynner å bli utrygg, utslitt og rusten ...". Samtidig, går han til bilagenten og sier: "Kjøretøyet selges kun av den grund, at det er altfor lidet ..." Men Per lyver ei (i alle fall ikke mye): han bare fremhever den sannhet som passer han best i øyeblikket, mens realiteten ligger et sted i mellom. Organisten i Mandal kan ha overdrevet orgellets problemer for å få bevilget midler til et nytt.

Saken ble behandlet i Voll kommunestyret 22. mars 1926, og orgelet ble da kjøpt. Den totale kostnaden ble ca. 5.900 kroner, medregnet rente, forsikring, frakt og montering. Måndalens kailag gav hele 4.500 kroner, bevilget over 11 år. Grytten og Voll Sparebank gav kr. 900, og kr. 400,- ble innsamlet privat.

Organisten lønnes av kirkesangeren

En betydelig pådriver i orgelsaken var kirkesangeren Sigurd Vollset, og det falt på han selv å lønne organisten, Olav Bø. Kirkesangeren var fra gammelt av å regne som 'geistlege tenestman' i motsetning til organisten, som var kirkelig

medarbeider.¹⁰ Spørsmålet om organistlønn ble tatt opp først noen måneder etter at orgelet var på plass. Den 10. desember 1926 ble det behandlet i Voll kommunestyre:

En henstilling fra orgelkomiteen i Voll om at herredstyret bevilger løn til organisten i Vøll kirke og Innfjorden kapel.

Det opplyses at organisten i Voll f.t. lønnes dels av kirkesangeren og dels ved frivillige bidrag, medens organisten i Innfjord helt lønnes av kirkesangeren i Innfjorden.

Denne ordning finder orgelkomiteen meget utilfredstillende og ikke stemmer med de krav som kommunen bør stille til sin verdighed.

Enst. beslutning:

Derved at orgel er anskaffet og organist ansat saavel i Voll Kirke som Innfjorden Kapel, er Kirkesangerens gjøremaal under gudstjenestlige handlinger betydelig lettet. Naar Kirkesangerens vederlag derfor tilgodeser organisten med endel av sin Klokkerløn - som f.t. utgjør ca. Kr.13,- pr. gudstjeneste - saaledes at organisten faar Kr. 5,- og Kirkesangeren resten, saa finder herredstyret dette maa være ikke alene en retferdig, men ogsaa en fuldt tilfredstillende ordning, som man forventer at menighetene ogsaa setter stor pris paa.

Tidene er vanskelige og man finner f.t. ikke grund til at oppta noget ny lønspost paa budgettet, hvorfor henstillingen ikke kan imøtekommes. (Edv. Valdset fratrådte i denne saks behandling grundet slektskap).

Kirkens første organist, Olav Bø, døde, kun 33 år gammelt, i 1936. Hans etterfølger, Olav Søvik, var skolelærer og en allsidig kulturper-

sonlighet og forfatter. Lønsspørsmålet ble igjen tatt opp i 1939. 5. januar ble det behandlet i soknerådet:

Søknad frå sokneprest Høiland om det vert ytt løn til organist i Voll kyrkje, Kr 5., for hver høgmesse.
Samrøystes Vedtak:
Soknerådet finn at det vil ikkje ta nokon stode til denne saka. (Olav E. Søvik gjekk frå då denne saka var føre) Søknaden vert vidare sendt til Voll herdestyre.

Fra nå av ble det lønnet organist. På budsjettet er det ført opp 411 kroner til kirkesangerne og 125 kroner til organisten.¹¹

“Å gjera tenest ved kyrkjelege handlingar som brudevigsle og gravleggjing held eg for ei friviljug sak”

Under krigen, 28. mai 1942, måtte Olav Søvik si opp sin organiststilling og reise fra bygda p.g.a. hans uforsonlige holdning til NS-styresmaktene. Han ble imidlertid tilsatt på nytt samme året. Det rapporteres fra møte i Voll sokneråd 29. juni 1942:

Tilsetying av organist ved Voll Kyrkje
Stillinga var utlyst 2/6 som fal då den tilsette organist Olav Søvik hadde sagt ho frå seg. Det meldte seg berre ein søkjar - lærar Olav Søvik, Innfjorden. Søknaden hans lyder slik: «Som lønskrav set eg kr 8.00 for kvar gudstenast. Å gjera tenest ved kyrkjelege handlingar som brudevigsle og gravleggjing held eg for ei friviljug sak, og som vert godtgjort etter personleg avtale med vedkomande.

Vedtak: Det vart einrøystes vedteke å

tilsetja Olav Søvik etter den søknad han hev sendt Soknerådet. Denne søknad skal og leggjast til grunn for ein instruks for organisten.

O. Søvik gjekk frå då denne saka var førehavt. Pastor Høiland, som nestformann styrde møte.

9. januar 1928 ble orgelet igjen nevnt i menighetsrådet:

Ansøknning fra orgelkomiteen om herredets tillatelse til at indlægge elektrisk ledning i Voll kirke - til drivkraft for kirkeorglets belger. Omkostninger herved vil bli skaffet tilveie ved private bidrag.

Beslutning:

Menighetsraadet anbefaler dette.

Orgelet fungerte bra i vel 30 år - selv om organisten opplevd det kaldt å øve i kirken vinterstid. Ved menighetsrådsmøte 9. oktober 1941 kom «muntleg søknad frå organisten ved Voll kyrkje om å få kjøpt elektrisk varmeovn til bruk ved orgelet» - en søknad som ble godkjent.

RESTAURERING AV ORGELET

I 1958 begynte arbeidet med restaurering av orgelet. Saken ble formelt behandlet i soknerådet 26. april 1958:

Restaurering av orgelet i Voll kyrkje

Det har i seinare tid vore paa tale å få vølt eller restaurert orgelet i Voll kyrkje. Orgelbyggjar Ivers som såg på orgelet i haust har kome med tilbod om restaurering av orgelet for kr. 6.000,- + tillegg for nytt vifteanlegg kr. 3.300 og tremolo kr. 480,-

Dessutan fritt hus og kost for 2 mann i ca. 6 uker. Formannen har også fått Vestres orgelfabrikk til å sjå på orgelet og det var meininga at fabrikkjen skulle gi utgreiing og tilbod til i dag. Dette var ikkje kome, og soknerådet fann derfor at ein ikkje kunne ta den saka opp idag.

Ved neste møte, den 15. mai:

Det låg nå føre tilbod frå Vestres orgelfabrikk på kr. 2560+ omsetningsavgift eller ca. 2850.

Det vart samrøystes vedteke å skriva til H. Ivers for å få eit mer spesifisert tilbod frå han.

Den endelig behandlingen, på 28. juni 1958, viser hvor klok og fram-synte menighetsrådet var i forhold til orgelet. De valgte å bevare instrumentet ved en forsiktig reparasjon som kostet tre ganger mer enn det billigere tilbudet fra Vestre, i forventning om at en fremtidig generasjon vil velge en fullstendig restaurering. Fra forhandlingsprotokollen:

Om vøling av kyrkjeorgelet.

I samsvar med vedtak i møte 15. mai har formannen skriva til orgelbyggjar Ivers for å få eit meir spesifisert tilbod. Ivers har svara i skriv dagsett 27. mai. Han har ikkje gitt noko serleg meir spesifisering, men har gått med på å bygga inn tremoloapparat gratis.

Det tilbod som nå ligg føre er altså:

H. Ivers kr.6000,- + nytt vifteanlegg kr. 3.300,-

(eller ombygging av det gamle etter rekning)

Vestres orgelfabrikk kr. 2560 som med tillegg av omsetningsavgift blir kr. 2850,-

I saka er ellers innhenta fleira fråsegner om orgelet og vøling av dette, m.a.

frå Brødrene Moberg, Sverige, som meiner at ei «historisk antekvarisk konserving» som dei han utføra vil koma på 45 á 50.000 sv. Kroner.

Samrøystes vedtak:

Soknerådet rår til at kyrkjeorgelet blir vølt snarast og at tilbodet frå H. Ivers blir vedteke. Ein vil rå til at kostnaden blir dekt ved løyving på kyrkjebudsjett på 3-4 år, men at kommunen på ein eller annan måte forskutera kostnaden, slik at arbeidet kan bli utført så snart orgelbyggjaren har høve å ta det.

Når ein rår til å taka med dyraste tilbodet, er det av dei ein grunn at dette vil gi ei grundig vøling av orgelet. Vi vil peka på at Ivers rekna med 6 ukers arbeid for 2 mann, d.v.s. eit arbeidsstykke på 1/4 år. Av tilbodet frå Vestre går det fram at trass den vøling dei vil utføra, meiner dei at det må emnast på nytt orgel. Og organist Høyer Finn rekna på si side med at ein bør ta sikk på ein framtidig konsvaring, som det svenske tilbodet.

Soknerådet meiner at det kan ikke bli tale om noko av dette i nærmaste framtid, men at det er om å gjera å få sett det gamle orgelet i så god stand at det kan gjera tenest i lange tider framover, og ein tror at tilbodet frå Ivers best kjem dette synet til møtes.

Saken gikk nå til Voll kommunestyre som gjorde slik enstemmig vedtak:¹²

«Samr. vedtak: Arbeidet vert å setja bort til orgelbyggjar Ivers i samsvar med tilrådingen frå soknerådet.

Kostnaden vert dekt slik:

- a) Budsjettert løyving 1958-59 kr 2500.
- b) Lån av innsamla midler til restaurering av Voll kyrkje kr. 3000.
- c) Forskottering av kommunen kr. 5000

Den forskotterte løyvinga og lånet under punkt b) vert å dekkje innatt ved løyving på kyrkjebudsjettet fordelt på 3 år.»

Familien Ivers i Bergen hadde også tidligere hatt tilsyn ved orgelet, i alle fall i 1919, da Heinrich Iversen skrev på innsiden av en av dørene i orgelet at han hadde sternt og reparert instrumentet. I november 1965 vedtok menighetsrådet igjen at Ivers skulle ha regelmessig tilsyn ved orgelet mot betaling av Kr 450,- per år.

“... må Voll-orgelet karakteriserast som eit klenodium som for einkvar pris må tas vare på”

Etter vel 20 år viste det seg at menighetsrådets spådom var blitt realisert. Orgelet ble igjen i svært dårlig stand og til tider ubrukbart. 10. april 1975 diskuterte menighetsrådet om det var mulig å finne ekstra penger til vedlikehold, og spørsmålet ble flere ganger tatt opp med kommunen. Man stilte spørsmål om orgelet burde bevares eller kastes. Fra menighetsrådsprotokollen 17. januar 1980:

Det er greitt at det trengst nytt orgel i Voll kyrkje. Eit nytt orgel vil truleg koste omlag 400 000 kroner. Slik situasjonen er, kan ein knapt vente at kommunen blir i stand til å delta i samme grad som t.d. i Holm. Ein lyt regne med å samle inn mykje pengar i bygda.

I april 1980 kom Vestre orgelfabrikk med et tilbud på nytt orgel, som skulle koste 100 000 kroner i tillegg til gratis opphold for to mann i 60 dager. Ved menighetsrådsmøte 17. april ble det først nevnt «ønskje om å la ein fagmann frå Arendal kome for å sjå på orgelet».

Fagmannen var Stein Johannes Kolnes. 7. februar 1981 skrev han rapport til Riksantikvaren om orgelet i Voll kirke. I tillegg til en detaljert tilstandsrapport, skrev Kolnes:

«Både p.g.a. sin alder, sin spesielle konstruksjon og det solide handverket må Voll-orgelet karakteriserast som eit klenodium som for einkvar pris må tas vare på. Rauma kommune er heldig som har eit så verdifullt musikhistorisk minnesmerke innafor sine grenser. Imidlertid er det klart at orgelet for tida er i ein svært lite driftssikker og tenleg tilstand og difor treng ei grundig restaurering ... Utgangspunktet for ei vellykke restaurering skulle ... vera det beste. Særskilt heldig er det i denne samanhengen at praktisk talt ingenting av det opprinnelege Albrechtsenorglet synest å mangla, trass i både seinare tilbygg og flytting av instrumentet.»

Ved bakgrunn i denne rapport gikk Rauma formannskap inn for restaurering av orgelet, og det ble innhentet flere uttalelser og prisoverslag for arbeidet. Ernst Junker i Sandefjord som hadde mest erfaring med restaurering av gamle norske instrumenter, ble valgt for oppdraget. Junker rapporterte at orgelet “er uten tvil meget interessant fra historisk synsvinkel”. Pristilbudet var på Kr 171.960 (inndeksregulert), og i tillegg kom snekker- og elektrikerarbeid samt konsulenthonorar. I et møte 5. januar 1983 vedtok Rauma formannskap å bevilge Kr 124.000 (av den forventede sluttsummen). Av restsummen ble Kr 30.000 bevilget av Riksantikvaren¹³, og menighetsrådet stod for Kr 32.000. Dette ble

skåret til veie ved private gaver og med en stor basar.

I slutten av mai 1984 ble orgelet, med NRKs *Norge Rundt* til stede, demontert av Ernst Junker og fraktet til verkstedet i Sandefjord. Konsulenten Kolnes hadde skrevet 1. april 1982 at orgelet «er kulturhistorisk så interessant ... at ingen deler i orgelet må bli erstata med nye deler, dersom dei opprinnelege delene på nokon måte lar seg forsvarleg reparera».

Søndag 10. mars følgende år kunne NRK og *Norge Rundt* igjen ta plass i Voll kirke. Det var stor festgudstjeneste med fullsett kirke og nyrestaurert orgel. 17. mars ble det «sang- og musikkveld i høve det nyrestaurerte orglet», der organist Stein Johannes Kolnes spilte musikk av J.S. Bach, C.P.E. Bach, Mendelssohn og Matthison-Hansen. Molde domkantori med dirigent Knut Aambødeltok med musikk av Grieg, Mendelssohn Händel og Schütz.

«Saa har du sunget din avskedstone - den siste ut over menigheten» skriver gamleprosten i Mandal i avisen *Lindenes* 12. mars 1923. «Du er ferdig, - de kunde ikke lenger bruke dig; du var blit for gammel og skrøpelig.» Ferdig ble det imidlertid ikke. 73 år senere er orgelet fortsatt i bruk i Voll kirke.

Denne historien understreker at det nok en gang er kun tilfeldigheter som har bevart et flott instrument og en verdifull kulturarv.

- 1 Mye av materiellet i denne artikkel ble brukt av forfatteren i jubileumsskriftet *Voll kyrkje 1896-1996* av Aage Wold, Anders A. Bø og Tim Rishton (Måndalen: Voll sokneråd, 1996). Voll sokneråd gir sitt samtykke til denne artikkel.
- 2 Om Albrechtsen, se Stein Johannes Kolnes *Norsk orgelkultur: Instrument og miljø frå mellomalderen til i dag* (Oslo: Det Norske Samlaget, 1987), 199-200.
- 3 Se Kolnes op.cit, side 200.
- 4 Sak 5 i møtet, som notert i «Forhandlingsprotokol for Voll Menighetsraad 1922-1958».
- 5 Utskrift fra «Møte Bok for Voll kommunestyret 1917-1926»
- 6 Først tatt opp i et møte 3. desember 1925 og utsatt.
- 7 Lindenes 6. desember 1920
- 8 Lindenes 15. juni 1921.
- 9 Desverre har ikke Br. Torkildsen bevart arkivmaterieell fra denne perioden.
- 10 Denne fordeling inngår bl.a. i periodens kommuneregnskapsskjema. «Regnskab for Vold Kirke for aaret 1911» viser lønn til Kirkesangeren ved kr 77.88.
- 11 «Budsjetts rekneskap for Voll herad 1940-41»
- 12 i et møte 6. august, rapportert i *Åndalnes Avis* 12. august 1958.
- 13 ref. 4314 A-326/82

